

REMI afsprakenkader

Versie oktober 2023

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Enkele jaren geleden ontwikkelde CEBUD, kort voor centrum voor budgetadvies en onderzoek, de online tool REMI. Met deze webapplicatie kunnen OCMW's voor iedere begunstigde op maat een referentiebudget voor een menswaardig inkomen berekenen.

De federale regering heeft beslist om OCMW's te ondersteunen in de toekenning van aanvullende financiële steun wanneer zij gebruik maken van REMI om de behoefte analyse te objectiveren.

Deze aanvullende financiële steun moet het basisinkomen van de personen die hulp ontvangen kunnen aanvullen om ervoor te zorgen dat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Hiervoor vergelijkt de tool de gezinsinkomsten met de hoogte van de referentiebudgetten. Deze budgetten zijn geprijsde korven van goederen en diensten die op basis van wetenschappelijk onderzoek een antwoord geven op de vraag hoeveel inkomen een gezin minimaal nodig heeft om volwaardig aan de samenleving deel te nemen.

De aanvullende financiële steun veronderstelt het meewerken aan een activeringstraject op maat, al dan niet via het bestaande GPMI.

Het gebruik van de REMI tool heeft een aantal voordelen:

- De referentiebudgetten van REMI zijn gebaseerd op jarenlang wetenschappelijk onderzoek en worden om de zes maanden ge update door een team die maatschappelijke tendensen nauw opvolgt.
- De resultaten van REMI zijn niet bindend en de lokale autonomie en analyse van de maatschappelijk werker primeert.
- Een gemeenschappelijke methodologie zorgt voor meer uniformiteit en transparantie tussen verschillende OCMW's.

1.2 OCMW Hove

Na positief advies van het team sociale dienst en het Bijzonder Comité van de Sociale dienst, tekende OCMW Hove op 28/03/2023 in.

Het OCMW ontving een toelage ten bedrage van 7070.38 EUR voor de periode van 1 mei 2023 tem 29 februari 2024.

Met deze middelen kan enerzijds de licentie voor het gebruik van de REMI webapplicatie betaald worden (1379.40 EUR) en anderzijds de aanvullende financiële steun aan cliënten (5690.98 EUR).

Voor de periode van 1 maart 2024 tem 31 december 2024 zal er allicht een gelijkaardige subsidie ontvangen worden.

2. Afspraken

2.1 Doelgroep

De doelgroep wordt zo ruim mogelijk genomen.

Er wordt intern een onderscheid gemaakt tussen twee groepen:

- **Groep 1 : BEREIDHEID** (inspanning engagement)
 - o Zwakste groep, vaak met psychische kwetsbaarheid
 - o Focus ligt op de basislevensdomeinen zoals wonen, gezondheid, hygiëne, huishouden, dag invulling, psychisch welbevinden, onderwijs, sociaal aanvaardbaar gedrag,...
 - o De bereidheid tot maatschappelijke integratie is belangrijker dan de realisatie van het beoogde resultaat. Er wordt geen gebruik gemaakt van strikte deadlines.

Voorstel: Aanvullende steun met beperkte, niet bindende voorwaarden en weinig tijdsdruk

- **Groep 2: ACTIE** (resultaat engagement)
 - o Mits het afleggen van een traject kunnen deze mensen geactiveerd worden. Sommigen op korte termijn, anderen op middellange termijn.
 - o Het doel is volledige zelfredzaamheid.
 - o De aanvullende steun zal slechts beperkt in tijd nodig zijn omdat de cliënt uiteindelijk tot zelfredzaamheid komt.

Voorstel: Duidelijke afspraken en voorwaarden voor het ontvangen van de aanvullende steun en beperkt in de tijd.

Er is mobiliteit binnen de twee groepen mogelijk, in beide richtingen.

2.2 Inkomsten

2.2.1 Algemeen

Onder 'inkomsten' wordt begrepen: alle gelden die de cliënt regelmatig ontvangt.

Dit omvat de inkomsten uit arbeid (loon, maaltijdcheques, vakantiegeld, dertiende maand,...) of vervangingsinkomen (werkloosheid, ziekte of invaliditeit – inclusief inhaalpremie en forfait voor chronisch zieken, (equivalent) leefloon, inkomens vervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap, pensioen,...) maar ook inkomsten uit alimentatie, onderhoudsgeld, kinderbijslag (groeipakket), inkomsten uit verhuur,...

Er wordt geen rekening gehouden met onderstaande inkomsten:

- Een installatiepremie
- Een geboortepremie
- Een tussenkomst voor een begrafenis
- Een studietoelage
- Een vrijwilligersvergoeding (tot het maximale belastingvrije bedrag)
- Een mantelzorgpremie / hulp van derden
- Een integratietegemoetkoming voor personen met een handicap

2.2.2 Wat met tussenkomsten van het sociaal stookoliefonds, het gas-en elektriciteitsfonds of het fonds voor participatie en sociale activering?

De steun uit het sociaal stookoliefonds en/of CREG fonds wordt in rekening gebracht: ofwel wordt het in mindering gebracht van het budget voor energie, ofwel wordt het ingegeven bij 'andere inkomsten'.

De steun uit het fonds voor participatie en sociale activering wordt eveneens in rekening gebracht: ofwel wordt het in mindering gebracht van het budget voor vrije tijd, ofwel wordt het ingegeven bij 'andere inkomsten'.

2.2.3 Wat met spaargeld?

Er wordt geen rekening gehouden met spaargeld onder het bedrag van 6200 EUR per gezin.

Spaargelden die dit bedrag overschrijden, worden wel in rekening gebracht en opgenomen onder de rubriek 'spaargeld'.

2.2.4 Wat met de afrekening van de personenbelasting?

Bij teruggave: Het bedrag van teruggave wordt ingevuld bij 'teruggave belastingen per jaar'. Dit bedrag wordt als inkomst meegerekend in het totale gezinsinkomen. Het jaarbedrag wordt gedeeld door twaalf en bij de maandelijkse inkomsten bijgeteld.

Bij bijbetalen: Het bedrag van bijbetalen wordt ingevuld bij 'bijbetalen belastingen per jaar'. Dit bedrag wordt verrekend bij de inkomsten. Het totale bedrag dat aan de belastingen verschuldigd is wordt gedeeld door twaalf en afgetrokken van de maandelijkse inkomsten.

2.2.5 Wat met inkomsten die pas later zijn gekend?

Indien er zich wijzigingen voordoen in de gezins- of leefsituatie van de cliënt dient de cliënt deze onmiddellijk kenbaar te maken zodat de maatschappelijk werker deze wijzigingen kan doorvoeren in het basisdossier.

Een sociaal verslag moet worden opgemaakt om eventuele herzieningen van de toegekende steun te verantwoorden.

2.2.6 Wat bij loonbeslag en/of schulden?

Gedurende het loonbeslag wordt het netto resterend inkomen in rekening genomen.

CEBUD hanteert het begrip 'overlevingsschulden'. Er wordt hierbij gekeken naar het ontstaan van de schulden. Als deze ontstaan zijn om noodzakelijke aankopen mee te financieren, dan worden ze wel in rekening genomen voor zover er een afbetalingsplan werd bekomen waar de cliënt zich aan houdt of bereid is zich aan te houden. Het betreft dan bijvoorbeeld schulden door huurachterstallen, energie, ziekenhuisfacturen, onderwijsschulden,...

Overige schulden kunnen enkel in rekening gebracht worden mits gemotiveerd voorstel van de maatschappelijk werker.

2.2.7 Met wiens inkomen wordt er rekening gehouden?

Er wordt rekening gehouden met de inkomsten van alle samenwonende personen voor zover zij aan twee voorwaarden tegelijkertijd voldoen:

- Onder hetzelfde dak wonen
- De huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen

2.2.8 Wat met het inkomen van inwonende kinderen?

Voor een inwonend kind met eigen inkomsten, wordt er uitgegaan van een bijdrage van 350 EUR per maand aan het gezin.

Het kind, diens inkomsten en uitgaven, moeten dan niet worden ingevoerd in het basisdossier.

Ook de betaalde bijdrage aan het gezin moet niet mee worden ingevoerd als deel van het gezinsinkomen omdat het enkel gebruikt wordt voor de ondeelbare kosten van het kind.

Voor een inwonend kind dat nog studeert, worden de inkomsten uit studentenarbeid niet opgenomen in het totale gezinsinkomen.

Afhankelijk van de cliëntsituatie kan hier, mits motivatie, van afgeweken worden.

2.3 Uitgaven

2.3.1 Algemeen

Om een goede inschatting te maken van de minimaal noodzakelijke uitgaven om menswaardig te kunnen leven, maakt REMI gebruik van referentiebudgetten voor maatschappelijke participatie.

Er wordt zo veel als mogelijk gebruik gemaakt van de referentiebudgetten.

Reële kosten worden enkel ingebracht voor woonkosten of voor kosten die niet worden opgenomen in de referentiebudgetten:

- Remgelden van medische kosten
- Alimentatie uitgaven
- Autokosten voor gezinnen die onvoldoende mobiel zijn wanneer ze zich enkel kunnen verplaatsen met het openbaar vervoer
- Kosten van kinderopvang
- Maandelijke aflossingen van overlevingsschulden

2.3.2 Wat met eenmalige uitgaven die niet automatisch in REMI worden opgenomen?

Het betreft hier bijvoorbeeld de kosten van een bril, hoorapparaat, verhuis, ziekenhuisopname,...

Gezien het eenmalig karakter van deze uitgaven, worden deze niet in rekening gebracht. Wel kan er geopteerd worden om deze kosten afzonderlijk ten laste te nemen via een eenmalige financiële steun.

2.3.3 Wat met de specifieke woonkosten van huurders en huiseigenaars?

In REMI worden steeds de reële huurprijzen en eventuele bijkomende kosten ingevoerd.

Wat de woningkosten voor huiseigenaars betreft, worden enkel de noodzakelijke kosten in rekening genomen: de hypotheek, de onroerende voorheffing en de kosten van de maandelijke aflossingen van de schuldsaldoverzekerings.

2.3.4 Wat met medische kosten?

Afhankelijk van de situatie van de cliënt, worden ofwel de remgelden van ziekte gerelateerde kosten ingevoerd, ofwel een twaalfde van de maximumfactuur als maandelijke medische kost ingevoerd. Dit laatste geniet de voorkeur bij cliënten met hoogoplopende en regelmatig terugkerende medische kosten.

Eenmalige ziekte gerelateerde kosten worden niet in rekening genomen. Wel kan er geopteerd worden om deze kosten afzonderlijk ten laste te nemen via een eenmalige financiële steun.

2.3.5 Wat met de kosten van een auto?

We stellen ons de volgende vraag: Zijn alle gezinsleden mobiel genoeg om volwaardig aan de samenleving te kunnen deelnemen en kunnen zij hierbij al hun sociale rollen naar behoren vervullen? Indien het antwoord negatief is, kunnen de kosten van een wagen in rekening worden genomen.

Basismobiliteit met het openbaar vervoer is immers niet altijd gegarandeerd door een gebrek aan aanbod van openbaar vervoer op bepaalde plaatsen of op bepaalde tijdstippen.

Het betreft eenmalige kosten zoals aankoopkosten en de belasting op inverterstelling maar ook terugkerende kosten zoals de kosten voor onderhoud en herstelling, de jaarlijkse verkeersbelasting, de brandstofkosten, de autoverzekering en de eventuele kosten voor autocontrole en (her)keuring.

2.3.6 Wat met schulden?

CEBUD hanteert het begrip 'overlevingsschulden'. Er wordt hierbij gekeken naar het ontstaan van de schulden. Indien de schulden ontstaan zijn om noodzakelijke aankopen mee te financieren, dan worden ze wel in rekening genomen voor zover er een afbetalingsplan werd bekomen waar de cliënt zich aan houdt of bereid is zich aan te houden.

Overige schulden kunnen enkel in rekening gebracht worden mits gemotiveerd voorstel van de maatschappelijk werker.

Mensen die schulden maken door een onaangepast uitgavenpatroon hebben mogelijks nood aan maatschappelijke dienstverlening, bijvoorbeeld onder de vorm van budget- en/of schuldhelpverlening.

2.3.7 Wat met toekomstige voorzieningen?

Deze worden niet in rekening gebracht.

2.4 Medewerking cliënt

Om tot een correcte berekening van de steun te komen is het noodzakelijk dat de cliënt een volledig overzicht geeft van de inkomsten en uitgaven en deze ook aantoont met facturen, rekeninguittreksels of betalingsbewijzen. Het in kaart kunnen brengen van de inkomsten en uitgaven vereist dus de medewerking van de cliënt. Bij gebrek hieraan is het resultaat niet betrouwbaar en kan ervoor gekozen worden om geen steun toe te kennen.

3. Werkwijze

Stappenplan:

1. In kaart brengen van **alle** inkomsten & uitgaven volgens boven vermelde afspraken
In geval van financiële behoefte (tekort):
2. Nagaan of inkomsten verhoogd kunnen worden en/of uitgaven verlaagd
3. Financiële steun:
 - a. Creg fonds: steun aftrekken van de energiekosten of steun ingeven bij 'andere inkomsten'
 - b. Fonds voor participatie & sociale activering: steun aftrekken van de kosten voor vrije tijd of ingeven bij 'andere inkomsten'
 - c. Eenmalige financiële steun: steun ingeven bij 'andere inkomsten'
4. Aanvullende steun of REMI steun toekennen, gekoppeld aan een activeringstraject

Stap 2

Wanneer een actueel overzicht van inkomsten en uitgaven een negatief saldo genereert, dient in eerste instantie nagegaan te worden of er mogelijkheden bestaan om de inkomsten te verhogen en/of de uitgaven te verlagen. De cliënt wordt hierbij geïnformeerd en gesensibiliseerd.

Voorbeelden hiervan kunnen zijn:

- Aanvraag van FOD uitkering, onderhoudsgeld, studietoelage, sociale toelagen lokaal bestuur Hove,...
- Op gezondheidsvlak: verhoogde tegemoetkoming, derde betalerssysteem, globaal medisch dossier, generische geneesmiddelen, online apotheken,...
- Energie: Sociaal tarief voor G&E, VREG test, groepsaankopen energie, energiescan van energiesnoeiërs, minimale levering aardgas,...
- Telecom: vergelijken van providers, onnodige abonnementen opzeggen, sociaal tarief voor telefonie of internet, Telenet Essential,...
- Kinderopvang: inkomensgerelateerde opvang, sociaal tarief voor kinderopvang,...
- Voeding: 1-2-3 Colruyt, sociale kruidenier,...
- Huisvesting: inschrijving De Thuisrand, aanvraag huursubsidie, aanvraag huurpremie,...
- Mobiliteit: sociaal abonnement openbaar vervoer (LLO / verhoogde tegemoetkoming), autoverzekering vergelijken...

Stap 3

Wanneer stap 2 het negatief saldo niet volledig wegwerkt, dient bekeken te worden in hoeverre een 'klein' financieel tekort kan opgevangen worden door het aanspreken van bestaande fondsen of het toekennen van een eenmalige financiële steun.

Voorbeelden hiervan kunnen zijn: de ten laste name van een busabonnement via het fonds voor participatie en sociale activering, de ten laste name van energiekosten via het CREG fonds,...

Stap 4

De resultaten van REMI zullen steeds vergeleken worden met de eigen steunnorm.

Na bespreking in team kan geopteerd worden voor de toekenning van aanvullende steun of REMI steun mits akkoord van het Bijzonder Comité van de Sociale Dienst.

Bij voorkeur wordt het volledige bedrag van de steun toegekend aan cliënten voor wie alle noodzakelijke stappen werden gezet om hun financiële leefsituatie structureel te verbeteren, doch kan hiervan afgeweken worden mits gemotiveerd verslag door de maatschappelijk assistent en na bespreking in team.

Wetenschappelijke literatuur toont aan dat een tekort aan inkomen schadelijk is voor mens en maatschappij. Een gebrek aan financiële middelen heeft een negatieve impact op veel levensdomeinen, zoals huisvesting, gezondheid, onderwijs, mobiliteit of sociale relaties. Daarnaast veroorzaakt het psychosociale problemen zoals stress, depressie, schaamte, kortetermijndenken en verlies van zelfcontrole. Deze problemen beperken het vermogen van mensen om toekomstgericht en weloverwogen te handelen en leiden ertoe dat ze moeilijk afstand kunnen nemen van hun gewoonten en teruggetrokken gedrag gaan vertonen. Zo geraten ze verstrikt in een vicieuze armoedecirkel. Armoede schaadt niet enkel het individu maar ook de maatschappij. Zo tasten overlevingsstrategieën als uitkeringsfraude, zwartwerk, diefstal of overlast de maatschappelijke cohesie aan. De extra uitgaven voor gezondheid, werkloosheid, bijstand, afwezigheden op het werk, bijzondere jeugdbijstand of criminaliteit kosten de samenleving handen vol geld, terwijl de inkomsten uit belasting- en sociale zekerheidsbijdragen verkleinen. Het kunnen beschikken over een menswaardig inkomen biedt mensen de ruimte om terug greep te krijgen op hun leven en de armoedecirkel te doorbreken. Zo wordt de dagelijkse overlevingsstrijd een halt toegeroepen

OCMW Hove koppelt de REMI steun steeds aan een activeringstraject dat samen met de cliënt opgemaakt wordt en dit naar analogie met het GPMI.

Er zijn evenwel drie uitzonderingen:

1. Gezondheids- of billijkheidsredenen
2. De gerechtigde bevindt zich reeds in een activeringstraject (bv bij de VDAB als werkzoekende)
3. De gerechtigde is reeds aan het werk (bv halftijds)

Er wordt voor de opmaak van een activeringstraject gebruik gemaakt van de Sociale Balans. Daarbij wordt vertrokken vanuit een kwaliteitsvolle analyse van de huidige leefsituatie om vervolgens doelstellingen te formuleren op verschillende levensdomeinen om zo de leefomstandigheden te verbeteren en de zelfredzaamheid te vergroten.

Er wordt hierbij rekening gehouden met de mogelijkheden van de cliënt en het behoren tot de eerste of de tweede groep (zie 2.1). Een veranderingstraject werkt enkel als mensen er zich zelf achter zetten en daarom is het belangrijk dat cliënten het gevoel hebben dat ze er zelf voor kiezen en de vrijheid ervaren om te doen wat ze willen doen. De keuzeopties en de keuze zelf moeten stroken met hun waarden.

Het nakomen van de gemaakte afspraken is een voorwaarde voor het verkrijgen en behouden van de REMI steun. Cliënten rapporteren op regelmatige basis aan hun maatschappelijk werker over de vorderingen inzake hun activeringstraject. Bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken, kan de steun stopgezet worden.

Als een cliënt er niet in slaagt om zich te houden aan de gemaakte afspraken, is het belangrijk om in het achterhoofd te houden dat herval een veelvoorkomend onderdeel is van duurzame gedragsverandering. Het motiveren van cliënten vormt een belangrijk onderdeel van het hulpverleningsproces. Opvolging en positieve feedback zijn hierin belangrijke ingrediënten, te meer omdat heel wat cliënten vaak relatief weinig succeservaringen hebben.

Het maandbudget wordt steeds toegevoegd aan het sociaal verslag en het voorstel tot toekenning van de REMI steun wordt steeds ter goedkeuring voorgelegd aan het BCSD. De toekenning gebeurt standaard voor 6 maanden. Na deze periode is een herziening aangewezen. Een herziening kan ook sneller bij een wijziging in de situatie en/of gebrek aan medewerking.